

UVOD U UVEA JONZONA I SVAKI DAN U GODINI

Beogradska „Laguna“ prihvatila se kapitalnog poduhvata – da objavi prevod četvortomnog romana *Jahrestage*, na srpskom: *Svaki dan u godini*, koji predstavlja *opus magnum* velikog nemačkog pisca Uvea Jonzona (1934–1984). Do sada su objavljena prva dva toma, tom 1 – u septembru 2020, u prevodu Drinka Gojković, i tom 2 u maju 2021. u prevodu Spomenke Krajčević i Tijane Tropin. U pripremi su treći i četvrti tom, u prevodu Bojane Denić, odnosno Biljane Pajić.

Uve Jonzon je kod nas, ako ikako, u najboljem slučaju poznat po imenu. Osim onih koji ga znaju na originalnom, nemačkom jeziku (a ni takvih nema mnogo), malobrojni zainteresovani mlađi čitaoci su njegovom kapitalnom romanu pristupali uglavnom preko nedavno (2018) objavljenog američkog prevoda *Anniversaries* Deimiona Serlsa. U beogradskoj „Prosveti“ (edicija *Savremeni strani pisci*) objavljen je, doduše, 1967. Jonzonov kratki roman *Dva shvatanja*, ali se ne bi reklo da je, bilo tada, bilo kasnije, mnogo čitan. Jonzon je težak pisac. U nemačku prozu on je, u stilskoj ravni, uveo novu strukturu rečenice, novi odnos prema leksici i gramatici, a sveukupno – novi pristup književnoj građi. Njegov prvi objavljeni roman *Nagađanja o Jakovu* (1959) izazvao je i nenaklono iznenađenje i oduševljenje, a i pojava prvog toma *Svakog dana u godini* (1970) u prvi mah je naišla na neujednačen prijem kritike, i dalje dobrim delom nenaviknute na radikalne književne zahvate; ta kontroverzna recepcija može se, u redukovanoj verziji, predstaviti kroz dve dijametralno suprotne kritičarske reakcije: 1) „Jonzon ima mnogo toga da kaže“ (Jost Nolte), odnosno: 2) „Malo žita ispod mnogo slame“ (Verner Tams).

U međuvremenu, od 1970. do danas, Jonzon je, zahvaljujući objavljivanju sva četiri toma *Svakog dana u godini*, shvaćen i prihvaćen kao moderni klasik nemačke književnosti, a teorijsko-interpretativna literatura o njegovom ukupnom delu, naročito o romanu *Svaki dan u godini*, ne samo u Nemačkoj, gotovo eksponencijalno raste. Američko izdanje iz 2018. naglo je uvećalo Jonzonovu međunarodnu reputaciju. Pisac se stavlja u red najvećih u 20. veku, a profesori najuglednijih univerziteta pišu o knjizi kao „smeljoj, briljantnoj, iznenađujućoj i humanjoj“ (Čarls M. Larson), odnosno „zaraznoj po svom stilističkom *tour de force* i začuđujuće plemenitom, mada neromantičnom pogledu na kosmopolitizam, pripadanje i utopiju“ (Marta Figlerovič).

* * *

Neveliki izbor tekstova o Uveu Jonzonu i njegovom *Svakom danu u godini*, koji ovde predstavljamo, zamišljen je kao uvod i upućivanje u centralne koordinate ovog jedinstvenog

i jedinstveno kompleksnog romana. Podeljen je na tri zasebna odeljka, povezana time što se svaki odnosi na *Svaki dan u godini*. U prvom, „Uve Jonzon, lično“, dva intervjua i Jonzonov autorski tekst upoznaju čitaoca s osnovnim karakteristikama Jonzonovog načina rada na ovom romanu; u drugom, „Tumačenja“, tekst prof. Norberta Meklenburga prikazuje nekoliko bitnih elemenata Jonzonovog književnog postupka u *Svakom danu u godini*; tekst prof. Ulriha Krelnera govori o problemu krivice, jednoj od središnjih osa romana, i njenom transgeneracijskom prenošenju; tekst prof. Bernda Aueroksa bavi se ličnom i društvenom mogućnošću savladavanja užasa istorije, koji predstavljaju tematski i konstrukcioni temelj romana; u trećem odeljku „Pogled izbliza“ naš pisac Mića Vujičić daje svoje inventivno i osobeno čitanje *Svakog dana u godini*.

Posvećen čitalac romana će pored pomenutih svakako uočiti i mnogobrojne druge suštinski važne rukavce od kojih je izgrađeno ovo nesvakidašnje književno delo, a o kojima ovom prilikom nije moglo biti reči.

Priredivač želi da izrazi srdačnu zahvalnost velikim poznavaocima Jonzona, profesorima Berndu Aueroksu, Ulrihu Krelneru i Norbertu Meklenburgu, koji su spremno i ljubazno ustupili pravo na objavljivanje svojih tekstova, kao i izdavačkoj kući *Suhrkamp* koja je na isti način odobrila objavljivanje fragmenata Jonzonovih intervjua i Jonzonovog autorskog teksta.